

HLAS 3/09 - PŘÍLOHA: 500 LET STARCOVY LHOTY

Několik zajímavostí z historie osady Starcova Lhota, vydáno u příležitosti oslav 500. výročí osady a 80. výročí založení místního hasičského sboru.

O Starcově Lhotě

Osada Lhota

se v dostupných kronikách jako tvrz připomíná kolem roku 1510. V té době byl prvním majitelem Petr Doudleb, jehož rod vlastnil panství v Nadějkově. Doudlebští měli v erbu rytíře s vytaseným mečem. tento erb jsme dali na náš prapor. Majitelé se často střídali, jakož i název Lhoty. Nejdříve se prý jmenovala Lhota Slivova, potom Lhota Krounova. nakonec se jmenovala Starcova a to se používá dodnes.

Lhotecká kotlina

je jako stvořena na vybudování rybníků. Také je jich zde několik. Nade Lhotou je rybník Smržák, Dražák, Ježek, přímo ve vsi Kukač a Židák, pode vsí je Mlýnský, Společník a v nejdolejším Pilařák. Ještě několik menších rybníčků u osady Křenovy Dvory a Pohořelice a u samoty Boučí.

Když už jsme u těch rybníků, tak v roce 1786 byly velké povodně, které protrhly hráze u rybníků Mlýnského a Společníka a způsobily rozsáhlé záplavy.

Celá Lhota je obklopena lesy.

Budeme-li je jmenovat, tak je to: Žďár, Niva, Buček, Sosní, Brtný, Vormance, Hejk, Vrcha a lesík u Boučí.

Kaplička:

L.P.1906. Na kapličku se zvonem střádali osadníci delší dobu. Když měli potřebný obnos, tentokrát ve zlatkách, tak ji dnes už neznámí kameníci vytesali – postavili. Podle vyprávění pamětníků se nechala i vysvětit. Nejdříve se zvonilo třikrát denně, ráno v poledne a večer. Potom již jen dvakrát, v poledne a večer, a pak nepravidelně, někdy v poledne, někdy večer. Co se dodržuje až do dnešní doby, je zvonění, když někdo zemře, jak ve Lhotě, tak v okolních osadách, kde zvon nemají. To je osada Nepřejev, Křenovy Dvory, Pohořelice a samota Boučí a Busíny. Za těch více jak sto let tento zvon oznámil úmrtí a pak při pohřbu jeho hlas doprovodil několik generací občanů na poslední cestě. Dříve se u kapličky také konaly májové pobožnosti.

Co paměť sahá, tak zvonila rodina Maněnova, Brabcova, Součkova, Novákova.

Pověsti a památnosti:

U Nepřejoiva je políčko, které v době hladomoru prý bylo dáno za pecen chleba. Dodnes se mu říká Na bochníčku. V osadě Pohořelice byla několik set let dutá lípa, do které se vešlo až šest ovcí. Na samotě Busíny je dosud žijící rod Busínský, který sahá až do středověku. V lese Brtný je v tomto kraji nejstarší kamenný křížek s letopočtem 1817. Tam se prý z nešťastné lásky zastřelil myslivecký mládenec.

Sbor dobrovolných hasičů

byl ve Lhotě založen v roce 1929. V témže roce si občané svépomocí postavili hasičskou zbrojnicí. Když hasiči získali dostatek peněz, tak zakoupili i stříkačku a to potahovou na tzv. ruční pohon. V kterém roce není známo. V té době hasiči zasahovali u velkého požáru na Busínech a pak i na Chlumu. Novou, již motorovou stříkačku zakoupili až po válce v roce 1947, kdy ji též nechali vysvětit. Protože původní hasičská zbrojnice nevyhovovala, byla malá, tak se v letech 1972-3 postavila nová, tenkrát v akci Z. Zase to bylo za pomoci občanů a z větší části zaplacené Místním národním výborem v Nadějkově. Vedle garáže se udělala společenská místnost a autobusová čekárna.

Josef Benda

Dva články pana Jaroslava Wimmera z Táborského deníku (dnes Táborské listy):

Starcova Lhota už dávno nemá přes sto obyvatel, ale ti zbylí by neměnili

Starcova Lhota, v minulosti zvaná též Slivova či Krounova, je dnes jednou z částí Nadějkova. V místech hospodářské usedlosti č. 1 kdysi stávala tvrz, po které není ani památky.

První majitel byl z Doudleb

Kdo tvrz založil a byl držitelem vsi nevíme, stejně jako neznáme následné majitele. Prvním připomínaným vlastníkem byl v letech 1506-7 Petr z Doudleb na Lhotě, jehož rod sídlil na tvrzi v Nadějkově. Když se kolem roku 1542 bratři čeněk, Diviš a Fridrich Doudlebští z Doudleb dělili o majetek, Lhotu získal Doviš, který se tu připomíná v roce 1572. Po jeho smrti se synové Bedřich ml. a Petr asi roku 1578 rozdělili o Lhotu, a protože ani jeden neměli potomka, dědil po nich jejich bratranec Oldřich, pán na Nadějkově. Ten ustanovil, aby Lhotu po jeho smrti užívala manželka Anna Marie z Mitrovic. Když i ta zemřela, zboží po ní zdědil její vnuk Jiří František, který je roku 1664 prodal Karlu Jiřímu hraběti z Valdštejna za 8 500 zl. rýn. V kupní smlouvě není tvrz uváděna, protože byla tak zpustlá, že nebyla schopná obyvání.

Majitelé se často střídali

Nový majitel zboží dlouho nedržel, a po třech letech je prodal Františku Adamu Khekovi ze Švarcпахu. Ten nechal vedle dvora postavit zámeček, kde prodléval až do roku 1683, kdy statek koupil Václav František Budkovský z Budkova. Ani tento majitel zde dlouho nepobyl a statek se dostává v roce 1691 do držení Barbory Terezie la Cronové. Od té doby byla ves zvána Kronovou Lhotou. Od ní v roce 1699 zboží koupil Wolfgang Ondřej Zikmund Khürenberg s chotí a připojil je k nadějkovskému panství. Od roku 1707, kdy Lhotu po 13 let držel Jan Vratislav Clari, byla opět samostatným zbožím, ale pak se natrvalo dostala zpět k Nadějkovu, s nímž pak společně sdílela dobré i zlé. K názvu Starcovy Lhota se ves vrátila až po roce 1765.

Krutý Clari byl zavražděn

Z roku 1765 pochází záznam, že je „vedle dvora zámeček svalený, na němž posledně Clari pobýval, kterého, na jinší statek odstěhovaného, poddaní pro krutost jeho a jak se praví, z návodu manželky jeho, zavraždili.

Malá vesnice mezi kopci

Starcova Lhota leží v údolí kopcovité krajiny s chudými kamenitými poli, ze tří stran obklopena rybníky. Typická pro tuto oblast jsou draha s velkými kameny, na kterých se pásal dobytek. Není to tak dávno, co byla samostatnou obcí, ke které přináležely opsady Bezděkov, Křenovy Dvory, Nepřejev a Pohofelice. Jen v samotné Lhotě v 17 staveních žilo 130 obyvatel, ale v posledních desetiletích lidé začali odcházet a dnes tu trvale žije pouhý zlomek z tohoto počtu lidí.

O bratrovraždě

Ve Lhotě kdysi žili manželé Jovákovi a měli dva syny. Jednou matka zjistila, že jí došla zásoba cukru a chlapcům poručila, aby pro něj došli do Nadějkova. Kluci poslechli a zanedlouho se vraceli domů s homolí cukru. Když přišli na kopec u vsi, začali se o cosi přít a výměna názorů rychle přerostla ve rvačku, ve které starší hoch zabil svého mladšího bratra. Chlapec rychle vystřízlivěl a zhrozil se svého zločinu. Hned na to ho ovládla myšlenka na jeho zahlazení. Vzal mrtvého bratra, odvedl ho k blízkému rybníku, nedávno založenému a dosud bezejmennému, a mrtvolu hodil do jeho hlubin. Pak se vydal na cestu k domovu a ani nepostřehl, že na kopci v zápalu boje zanechal homolí cukru.

Když přišel domů bez bratra i homole cukru, bylo to rodičům podivné a proto naléhali na syna, aby jim vysvětlil, co se vlastně stalo. Syn zarytě mlčel. Nedostali z něho slovo několik dní, ale pak přiznal, co udělal. Mrtvého chlapce křesťansky pohřbili a na paměť této smutné události pojmenovali rybník Malý Jovák a vrch, kde bratrovrah zanechal homolí cukru, nazvali Homolí. Vypráví se, že ve výroční den této tragédie se tu bratrovrah zjevuje a prosí Boha za odpuštění.

Lidé tu později postavili křížek, který označuje místo, kde se v době hladomoru oběsil čeledín, který z hladu ukradl svému „dobrodinci“ bochníček chleba.

Nejstarší lhotecké chalupy

Bendova komora do roku 1951

Byla postavena pravděpodobně v 18. století v Hodkově. Kolem roku 1895 koupil ve Starcově Lhotě pan Matěj Benda chalupu po panu Starci za 5000 zlatých. V Hodkově byla rozebrána komora, převezena a znovu smontována ve Starcově Lhotě. Komora byla roubena a postavena na kamenném, pilířovém zdivu, sloužila jako kůlna na dříví. Pavláčka měla vyřezávané sloupky. Střecha z došků byla zakončena šindelem, který byl též dán i na kabřinec. Lomenice měla prkna stavěná kolmo na trámce. Ve vrcholu lomenice byly dva malé průduchy.

Bendova komora od roku 1951 do roku 1999

V roce 1951 byla komora zbouraná až na podezdívku kůlny. Zde se udělal nový krov, který byl protažen z vedlejšího stavení sloužícího též jako přístřešek pro dříví. U zadní části pilířového stavení, na kterém stála komora, je z cesty dobře vidět několik trámců.

U vedlejšího stavení, sloužícího jako chlívek, byla zbourána došková střecha a zvedly se stěny. Uprostřed tohoto stavení se zachovaly nízké dveře a po obou stranách dvě malá okénka. U levé části stavení byly vsazeny nové vysoké dveře. Ve štítě, který byl vyzděn, dali jedno okno do středu. Nyní již nezůstalo nic, co by připomnělo, že tu kdysi stála krásná komora.

Maňákova chalupa d 18.stol. do roku 1950.

Byla postavena pravděpodobně v 18. století a stála až do roku 1950, kdy se rozpadla úplně. Po roce 1945 se Maňákové odstěhovali do Perneku v pohraničí. Do té doby zde nikdo nebydlel, a tak začala postupně chátrat.

Ve štítě bylo jen jedno okno a to uprostřed. Nad oknem rozdělovala podlomenice ze šindele lomenici, která měla prkna stavěná šikmo na střed. V těchto štítech byly vyřezávané dva průduchy. Kabřinec ze šindele zakončen makovicí uzavíral doškovou střechu, na které vyrůstal netřesk. Ten měl chránit chalupu před bleskem.

Nedaleko od této chalupy stojí u cesty sklípek, který je dávno zpustlý.

Maňákova chalupa po roce 1950-1999

Po roce 1950 došlo k úplnému rozpadu stavení. Dřevo se postupně rozebralo nebo spálilo. Zbytky z kamenné podezdívky se použily do cesty na vyspravení děr. Zůstalo zde jen pár kamenů za základů, které nám prozradí, že tu kdysi stálo stavení. Jen o kousek dál stojí ještě dnes sklípek klenutý z kamene, sloužící k uskladnění brambor.

napsal a nakreslil Jiří Vočílka

Poděkování

Dne 1. srpna se v naší malé vesničce Starcově Lhotě konala oslava jejího pětistého založení a 80 let založení hasičského sboru. Hlavním programem této akce bylo svěcení praporů při mši svaté a dále hasičská soutěž, kterou organizoval velitel hasičů p. František Čipera.

Místní starousedlík p. Josef Benda se snažil pozvat všechny rodáky i místní obyvatele a při tom také žádal o finanční prostředky. Oslovil i místní podnikatele a výsledek byl různý. Místní podnikatel s největším majetkem finančně nepřispěl a ani se akce nezúčastnil. Ale tak už to také v životě bývá.

Největším sponzorem a to jak finančním, tak i morálním, byl p. Fuka a jeho manželka, kteří podnikají v Nepřejově. Jejich syn za pomoci místních griloval celý parný den sponzorská kuřata a to s úsměvem na tváři. Jejich dcera se svými kamarádkami předvedly aerobik, který se všem líbil. Dále zajišťoval p. Fuka ve spolupráci s ing. Přástkou pamětní listy, které dostávali rodáci. Ing. Přástka také na své náklady natřel kapličku a její plůtek. O výzdobu kapličky a obětního stolu se spolu s místními sponzorsky postarala p. Zdenka Bergerová z Prahy. Hezky tak vyjádřila sympatie a vzpomínky, které z prázdninových pobytů v dětství jistě má.

Nejvyšším příspěvkem na pořízení praporů přispěla obec, za což bych chtěla jménem všech poděkovat. Sladkým dárkem přispěla i p. Vlnová, roz. Kolářová z Boučí, která přivezla krabici upečeného cukroví. Byla to milá pozornost, která všem moc chutnala.

K dobré náladě hrála celé odpoledne kapela p. Nováka z Nové Vsi. Večer ji vystřídal harmonikář p. Ctibor a hudebník p. Dvořák.

Všem sponzorům a obci Nadějkov bych jménem místních chtěla poděkovat. Místním osadníkům neděkuji, protože to, co každý dle svých možností udělal, udělal pro místo, ve kterém žije!

Počasi se vydařilo a myslím, že se akce účastníkům líbila.

M. Nováková